

*Ю. Л. БОШИЦЬКИЙ,
кандидат юридичних наук*

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ КОМПЛЕКС НАН УКРАЇНИ

Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України багато зробив не тільки для розвитку юридичної науки, а й юридичної освіти в Україні. На його базі у середині 1990-х років був утворений академічний науково-освітній комплекс — Київський університет права. Він бере свій початок від 12 грудня 1995 р. — дати державної реєстрації Вищої школи права при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. А 17 липня 1999 р. було видано 43 дипломи юриста-спеціаліста першим випускникам школи. Відповідно до рішення Державної акредитаційної комісії України 20 вересня 2000 р. Вища школа права була перереєстрована на Київський університет права.

Перші 10 років КУП НАН України очолював академік Ю. Шемшученко, а з 1997 р. ректором вузу є автор цих рядків. Університет став єдиним у країні навчальним юридичним закладом IV рівня акредитації, одночасно атестований і як наукова установа Академії.

Основне завдання університету на сучасному етапі можна сформулювати так: «Навчати студентів не догмі закону, а духу права».

У Київському університеті права НАН України створені та функціонують юридичний факультет, факультет міжнародних відносин та факультет заочного та дистанційного навчання.

Юридичний факультет університету забезпечує підготовку юристів — бакалаврів і магістрів права. На юридичному факультеті проводиться навчально-методична, науково-дослідна та виховна робота, яку забезпечують кафедри, що входять до складу факультету, зокрема: кафедри теорії та історії держави і права, адміністративного та конституційного права, цивільного і трудового права, господар-

ського права та процесу, кримінального права і процесу, права інтелектуальної власності та інноваційних технологій. Науково-педагогічний колектив факультету складають висококваліфіковані викладачі, які постійно шукають шляхи удосконалення навчального процесу, з метою поглиблення знань студентів та набуття ними практичних навичок. Юридичний факультет забезпечує викладання навчальних дисциплін, кожна з яких має відповідне методичне забезпечення, що сприяє закріпленню отриманих знань студентів. Підготовка студентів здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення потреб суспільства у фахівцях вищої кваліфікації в сфері юриспруденції, які володіють теоретичними знаннями і практичними вміннями їх застосування, особливо в сфері захисту прав і законних інтересів різних верств населення. На факультеті викладаються також авторські спецкурси, зокрема: проблеми реалізації правових норм, суб'єкти господарських відносин, теорія доказів та інші.

У сучасних умовах розвитку держави і суспільства, висококваліфікований юрист — це особистість, яка, окрім професійних знань і умінь, бере активну участь у науково-дослідній роботі. Враховуючи необхідність формування юриста, який би відповідав вимогам сучасності, факультет активно залучає студентів до наукової діяльності. Насамперед це участь студентів у міжнародних та всеукраїнських конференціях з доповідями, підготовленими під керівництвом відомих вчених та участь у конкурсах наукових робіт тощо.

Юридичний факультет активно співпрацює з відповідними факультетами інших навчальних закладів як України, так і інших держав з метою обміну досвідом і, таким чином, забезпечення такого рівня освіти, який би відповідав не тільки національним, а й світовим стандартам.

У 2012 р. на базі відділення міжнародного права, що функціонує в складі Київського університету права НАНУ з 2007 р., створено факультет міжнародних відносин. Це було зумовлено необхідністю підготовки висококваліфікованих фахівців з міжнародного права та міжнародних відносин різних освітньо-кваліфікаційних рівнів, відповідно до державних стандартів.

Підготовка фахівців у Київському університеті права НАН України на факультеті міжнародних відносин спрямована на формування високопрофесійного корпусу юристів-міжнародників. Особливістю

факультету є те, що студенти мають можливість отримати також і кваліфікацію «перекладача» з відповідної іноземної мови.

Викладачами факультету опубліковано понад 20 монографій та навчальних посібників, а також понад 400 наукових праць. На факультеті діють кабінети Організації Об'єднаних Націй та міжнародних відносин, а також кабінет європейського права.

КУП НАНУ постійно впроваджує креативні методи в навчальний процес, зокрема: спільні магістерські програми, читання курсів лекцій, проведення семінарів і тренінгів, які щороку відвідують у середньому 80 іноземців, серед них — представники європейських інституцій, науковці та визначні постаті ЄС та близького зарубіжжя.

Факультет заочного та дистанційного навчання як структурний підрозділ Київського університету права НАН України функціонує з 1 вересня в 2013 р. і є одним з найбільших структурних підрозділів університету за кількістю студентів. Факультет здійснює підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямками підготовки 6.030401 «Правознавство», «спеціаліст» за спеціальністю 7.03040101 «Правознавство» та перепідготовку за спеціальністю 7.03040101 «Правознавство», за спеціалізаціями: «Суд, прокуратура, адвокатура», «Господарсько-правова», «Цивільне та трудове право».

Специфіка факультету заочного та дистанційного навчання полягає у своєрідності його структури. До складу факультету входять: Центр дистанційного навчання; Центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації; філія кафедри спеціальних юридичних дисциплін та європейського права на базі Вінницького фінансово-економічного університету; філія кафедри юридичної підготовки та європейського права на базі коледжу Подільського державного аграрно-технічного університету; філія кафедри загальноправових дисциплін та європейського права на базі Кіровоградського інституту розвитку людини.

Відокремленим структурним підрозділом факультету заочного та дистанційного навчання є Центр дистанційного навчання, який створений з метою надання освітніх послуг за основними напрямками підготовки шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Це дає змогу отримати освіту за допомогою персонального комп'ютера через всесвітню мережу Інтернет. Дистанційна освіта — це інноваційна форма навчання, що

дає змогу поєднати разом у процесі навчання територіально віддалених викладача та студентів. Навчальний процес організовується у спеціально створеній навчальній середовищі за допомогою системи електронного навчання або по-іншому системи управління навчанням (Learning Management System (LMS)) .

У структурі факультету заочного та дистанційного навчання КУП НАНУ, враховуючи необхідність безперервного професійного зростання громадян, постійного оновлення напрямів, створено Центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації, який здійснює освітню діяльність з метою забезпечення перепідготовки дипломованих спеціалістів; освітню діяльність щодо надання освітніх послуг фахівцям з юридичної освіти з метою поглиблення професійних знань та підвищення кваліфікації. Система перепідготовки (друга вища освіта) ґрунтується на концепції безперервної освіти, яка прийнята за стратегічну в усіх цивілізованих країнах світу. Гнучкість, динамічність і варіативність післядипломної освіти забезпечується завдяки функціонуванню різноманітних організаційних форм.

Регіональна політика концепції розвитку Київського університету права НАН України спрямована на забезпечення можливості надати мешканцям віддалених областей України якісну вищу юридичну освіту зі значно меншими витратами, ніж у столиці. Так, у 1997 р. розпочало свою історію Рівненське відділення Вищої школи права при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького. У 2001 р. це відділення було реорганізоване у Рівненську філію Київського університету права, а з 2005 р. — у Рівненський інститут Київського університету права НАН України (РІ КУП НАН України).

За ініціативи академіка Ю. Шемшученка та підтримки Закарпатської обласної державної адміністрації у 2002 р. створено Навчально-консультативний центр університету у м. Ужгороді, на базі якого в 2011 р. було створено Ужгородський інститут КУП НАНУ, який готує фахівців за напрямом «Право» за заочною формою навчання.

Науково-дослідна робота в Київському університеті права НАН України спрямована на розвиток фундаментальних і пошукових досліджень з пріоритетних напрямів юридичної науки і на цій основі розробки теоретичних та практичних рекомендацій щодо визначення пріоритетних напрямів розвитку суспільства і держави. Вона

забезпечує наукове обґрунтування правотворчої діяльності, організацію процесу навчання на основі використання досягнень науки і техніки, відповідно до вимог Болонського процесу, сприяє науковій творчості студентської молоді у сфері права та ін.

Одним із напрямів науково-дослідної діяльності університету є проведення загальноуніверситетських наукових заходів (конференції) та міжнародне співробітництво із зарубіжними партнерами в цій сфері. З 2000 р. університет проводить щорічну науково-практичну конференцію «Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку», яка присвячена сучасному стану, тенденціям і перспективам розвитку законодавства України. З 2008 р. проводяться наукові читання, присвячені пам'яті Володимира Михайловича Корецького, наукова спадщина якого є неоціненним внеском і досягненням юридичної науки.

Враховуючи зростаючу роль порівняльного правознавства як способу дослідження та оцінки правової дійсності, та з урахуванням сучасних інтеграційних процесів зростання інтересу до вивчення і взаємного використання досвіду розвитку національних правових систем обміну правовою інформацією і науковими ідеями, в жовтні 2009 р. Київським університетом права НАН України було започатковано проведення міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми правової системи України».

З метою активного залучення студентської молоді до науково-дослідної діяльності університетом, починаючи з 2008 р., проводиться міжнародна науково-практична конференція «Європейська юридична освіта і наука» на базі Ужгородського інституту Київського університету права НАН України.

Київським університетом права НАН України у квітні 2009 р. була започаткована всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні проблеми правотворення в сучасній Україні», яка проводиться на базі Рівненського інституту Київського університету права НАН України.

Поряд з цим університет виступає співорганізатором проведення міжнародної конференції з проблем інтеграції в європейський освітній простір у Словацькій та Угорській Республіках.

Творчими колективами викладачів університету та Інституту держави і права ім. В. М. Корецького підготовлено та видано ряд підруч-

ників і посібників, зокрема: академічні курси «Екологічне право України» (2008 р.), «Конституційне право України» (2008 р.), «Земельне право України» (2008 р.), «Теорія держави і права» (2008 р.), «Космічне право» (2012 р.). Водночас науково-педагогічні працівники Київського університету права НАН України щорічно публікують результати своїх наукових досліджень у монографіях, підручниках, навчальних посібниках, збірниках наукових праць. У 2009 р. за рішенням вченої ради Київського університету права НАН України науково-педагогічні працівники розпочали підготовку циклу довідково-енциклопедичної літератури, а саме малих енциклопедій. Першим таким виданням у 2009 р. була «Мала енциклопедія права інтелектуальної власності» за загальною редакцією професора Ю. Бошицького, а також «Мала енциклопедія теорії держави і права» (2010 р.); «Мала енциклопедія приватного права» (2011 р.); «Мала енциклопедія міжнародної безпеки» (2012 р.); «Мала енциклопедія кримінального права» (2012 р.); «Мала енциклопедія конституційного права» (2012 р.); «Мала енциклопедія міжнародного права» (2013 р.).

В університеті функціонують такі науково-дослідні центри: Центр політологічних, гуманітарних та прикладних досліджень; Центр правових проблем конституціоналізму; Центр прав і свобод людини; Центр конкурентного права; Центр екологічного права; Центр правових проблем конфліктології; Центр дослідження проблем медичного права; Центр правових проблем сучасного торгового мореплавання; Центр дослідження проблем транспортного права; Центр сучасних проблем юридичної професії.

Один із напрямів науково-дослідної роботи університету є студентська наукова діяльність, яка є важливою складовою на шляху залучення студентської молоді до наукових досліджень. Необхідність здійснення науково-дослідної діяльності студентів сприймається як аксіома, оскільки характерною особливістю вищої освіти є органічне поєднання навчального та наукового процесів, що сприяє підвищенню якості підготовки фахівців з вищою освітою, поглибленому вивченню програмного матеріалу, розвитку наукового мислення і творчого підходу до вирішення теоретичних і практичних завдань майбутньої діяльності. У студентів завдяки науково-дослідній діяльності формується певний рівень навичок, умінь і творчого потенціалу.

В університеті розроблені і діють загальноуніверситетські програми, зокрема: «Пізнай свій край», «Інтелектуальна власність України: перлини сучасного живопису для студентської молоді», «Інтелектуальна власність України: перлини сучасної літератури для студентської молоді», «Майбутнє України — в руках талановитої молоді», «Передай тепло своєї руки маленькій дитині», «Передай тепло своєї родини людям поважного віку», «Сьогодні зі спортом — завтра з майбутнім», «Формуємо власну бібліотеку зі студентської лави», «Кроки до прекрасного» (відвідування театрів і музеїв за рахунок коштів університету).

Сьогодні КУП НАНУ успішно взаємодіє з такими міжнародними організаціями, як: Рада Європи, Британська Рада в Україні, Французький культурний центр, Американська Рада з міжнародної освіти, IREX, Офіс Програми ім. Фулбрайта, Канадське агентство з міжнародного розвитку, Німецька служба академічних обмінів ДААД, Національний Темпус-офіс в Україні, Європейська організація публічного права, Американська асоціація українських юристів, Європейська арбітражна палата, Європейська асоціація вищих навчальних закладів.

КУП НАНУ акумулював високопрофесійний професорсько-викладацький склад докторів і кандидатів наук, професорів, доцентів, які несуть в аудиторію реальний життєвий досвід, і тим самим збагачують процес навчання, підвищують цінність освіти, яку отримують майбутні юристи. За роки свого функціонування університет отримав публічне визнання одного з провідних наукових та освітніх центрів у системі академічної науки і освіти.